PROCESUL DE AMALGAMARE VOLUNTARĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Roman DONOS,

student, anul II, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative

CZU: 352.07:353.1:35.072.2(478) roman.donos.rd@gmail.com

În contextul nevoii de consolidare a capacității administrative și de îmbunătățire a serviciilor publice în Republica Moldova, procesul de amalgamare voluntară a unităților administrativ-teritoriale a devenit o prioritate în cadrul reformelor administrative. Conform prevederilor Legii nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială, este stipulat că existența unei unități administrativ-teritoriale *(în continuare - UAT)* este determinată, în general, de o populație de cel puțin 1500 de locuitori. În conformitate cu datele oferite de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova pentru anul 2022, densitatea populației în raioanele Dondușeni, Șoldănești, Hîncești, Leova, Cimișlia, Căușeni, Ștefan-Vodă, Cantemir și Taraclia oscilează între 35.3 și 50.0 locuitori pe kilometru pătrat, raioanele din centrul țării au o densitate mare, în directă apropiere de mun.Chișinău precum Ialoveni, Strășeni, Criuleni unde densitatea variază de la 100,1-1212,2 locuitori pe kilometru pătrat, iar datele prezentate în rezultatele Recensământului populației și al locuințelor din 2014, marchează că doar 18 localități de nivelul I au mai mult de 500 de locuitori per kilometru pătrat, media națională fiind, 92. Prin urmare, se constată că 318 din totalul de UAT-uri de nivelul I, reprezentând 35% din acestea, nu îndeplinesc cerința minimă prevăzută de lege.

În Republica Moldova, densitatea populației este echilibrată precar în cadrul unităților administrative-teritoriale (UAT-uri), cu o medie de 2753 de locuitori per UAT. Această situație plasează Republica Moldova printre cele mai fragmentate țări europene din punct de vedere administrativ. Conform experienței internaționale, se consideră că UAT-urile cu mai puțin de 3000-5000 de locuitori nu sunt în măsură să îndeplinească eficient și sustenabil responsabilitățile publice semnificative. Descentralizarea funcțională în astfel de UAT-uri este complicată și costisitoare. Problema fragmentării excesive este accentuată și în documentul de evaluare al Comisiei Europene privind cererea de aderare la Uniunea Europeană, publicat în februarie 2023. Acest document subliniază discrepanțele semnificative dintre zonele urbane și cele rurale în ceea ce privește furnizarea serviciilor de bază, accesul la educație și piața forței de muncă. De asemenea, evidențiază faptul că resursele sunt adesea concentrare în capitală și în câteva orașe de mărime medie. Dezvoltarea și coeziunea regională sunt împiedicate de necesitatea unei

reforme administrative-teritoriale adecvate. În concordanța evaluării, 844 de autorități publice locale rurale, ceea ce reprezintă 86% din total, au mai puțin de 5000 de locuitori, reflectând o dispersie excesivă și o fragmentare semnificativă a autorităților locale.

Pentru o consolidare administrativă și o dezvoltare a comunităților locale în Republica Moldova, o soluție propusă este amalgamarea voluntară a localităților mici care nu dispun de capacitate administrativă suficientă pentru a-și gestiona eficient resursele și a-și îndeplini responsabilitățile publice. Această inițiativă vine în întâmpinarea nevoilor locale și are potențialul de a crea sinergii între comunități, consolidând astfel baza administrativă și facilitând dezvoltarea sustenabilă. În acest proces, crearea unui mediu legal favorabil este esențial pentru a asigura că amalgamarea se desfășoară în conformitate cu principiile democratice, respectând autonomia locală și implicând consultarea și consensul comunității. La începutul anului 2024 s-a dat startul procesului de amalgamare voluntară, însă până în prezent nu a fost înregistrată nicio cerere din partea primăriilor pentru inițierea acestor procese. O excepție notabilă o reprezintă grupul de inițiativă din satul Floreni, raionul Anenii Noi, care a fost validat de către Comisia Electorală Centrală pentru a colecta semnături în susținerea fuzionării cu Sângera, o localitate din componența Chișinăului.

Prevederile legale ar trebui să ofere cadrul necesar pentru desfășurarea acestui proces într-un mod transparent, predictibil și echitabil, stabilind criterii clare pentru identificarea și evaluarea potențialului de amalgamare a localităților. Împreună cu ceilalți membri ai comunității, omul deține și exercită suveranitatea națională și autoritatea statului, iar unul dintre drepturile fundamentale ale individului este acela de a participa la administrarea afacerilor publice. Acest drept este consacrat în articolul 39 al Constituției [1, p.23] , sub denumirea de dreptul la administrare. Conform primului paragraf al articolului în discuție, cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a se implica în administrarea afacerilor publice fie direct, fie prin intermediul reprezentanților lor. Prin urmare, amalgamarea UAT de nivelul I mici din Republica Moldova, în special a celor cu o populație mai mică de 1500 de locuitori [2, p.9] , poate fi considerată o manifestare a dreptului la administrare consfințit în Constituție. Prin această acțiune, comunitățile locale își exercită suveranitatea și autoritatea în administrarea afacerilor lor publice, conform dorințelor și necesităților lor specifice. Totodată, un alt act care crează cadrul normativ necesar pentru amalgamarea voluntară a UAT de nivelul întâi în vederea consolidării capacității administrative a autorităților administrației publice locale și de prestare a unor servicii publice de calitate și accesibile populației este Legea nr.225 din 31-07-2023 cu privire la amalgamarea voluntară a UAT.

Amalgamarea voluntară poate fi văzută ca un răspuns la nevoia de eficiență și sustenabilitate în gestionarea resurselor și serviciilor publice în zonele cu populație redusă. Prin consolidarea resurselor și eforturilor administrative, comunitățile mici pot beneficia de o mai bună administrare a infrastructurii, educației, sănătății și altor servicii esențiale. Acest proces, aduce beneficii atât instituționale, cât și financiare. Autoritățile centrale oferă suport informațional, organizatoric și metodologic, în timp ce Fondul de amalgamare voluntară din Bugetul de stat anual, asigură stimulente financiare pentru pregătirea, dezvoltarea infrastructurii și susținerea bugetelor UAT-urilor consolidate.

Repartizarea fondurilor se face obiectiv, iar transferurile speciale vizează fortificarea infrastructurii. Astfel, amalgamarea voluntară a localităților în Republica Moldova reprezintă o soluție vitală pentru consolidarea administrativă și îmbunătățirea serviciilor publice. Cu sprijinul instituțional și financiar al autorităților centrale, acest proces poate aduce beneficii semnificative comunităților locale, contribuind la creșterea eficienței și sustenabilității în gestionarea resurselor publice.

Referințe:

1. Constituția Republicii Moldova: nr.1 din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nr.78 din 29-03-2016
2. Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova: nr.764 din 27.12.2001. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nr.16 din 29-01-2002
3. Legea privind administrația publică locală: nr.436 din 28.12.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nr.32-35 din 09-03-2006
4. Legea cu privire la amalgamarea voluntară a unităților administrativ-teritoriale: nr.225 din 31.07.2023. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Nr.318-321 din 18-08-2023

Recomandat
***Livia ZAPOROJAN**, dr., lector.*